

Makteliten

LO-ekonomerna granskar årligen den svenska maktelitens inkomstutveckling i relation till den genomsnittliga lönen för en industriarbetare. Den första rapporten, Eliternas återkomst, kom 1999 och beskriver inkomstutvecklingen åren 1950–1995 för 200 elitpositioner i samhället.

Upplägget

Elitgruppens löneutveckling jämförs med den för industriarbetaren. Stora kapitalägare ingår inte i urvalet som i viss mån styrts av ambitionen att få fram en inkomstserie som börjar år 1950. Vi har i första hand valt positioner som funnits hela denna tidsperiod.

Fokus för undersökningen är inkomstutvecklingen för de positioner vi valt att följa, inte den för enskilda personer men vi redovisar i rapporten den taxerade inkomsten för den person som hade positionen respektive undersökningsår.

De granskas

Urvalet omfattar 200 positioner i samhälle inom olika maktsfärer. Vi har begränsat oss till den anställda eliten, det vill säga elitpositioner som bygger på ett anställningsförhållande och ger en löneinkomst.

Namn och personuppgifter på de personer som hade de granskade positionerna respektive år har vi hämtat från årsredovisningar, arkiv eller andra offentliga källor eller genom att kontakta företagen eller verksamheterna själva. Därefter har vi fått fram den taxerade inkomsten via offentliga register hos skattemyndigheten.

Tre olika maktgrupper

De maktgrupper som granskas är näringslivet, regering och riksdag, arbetsmarknadens parter, statliga verksamheter, kommunerna, kommunala och landstingskommunala politiska verksamheter, överhettssamhället, media, universitets- och forskarvärlden, ekonomer och forskarvärlden.

Det rör sig om 10–50 positioner ur respektive grupp, sammanlagt 197 positioner. Den största av de elva grupperna är näringslivet med 50 positioner, övriga innehåller 10 till 28 positioner (10 till 25 från 2008). Dessa tio övriga maktgrupper är var för sig för små för att det ska gå att dra några slutsatser om inkomstförändringar. Därför är de i vår rapportserie sammanförda till två huvudgrupper, den byråkratiska och den demokratiska eliten.

I den byråkratiska eliten ingår höga chefer inom statlig och privat verksamhet. Den demokratiska eliten består av folk- och förtroendevalda inom politiken, fackföreningsrörelsen, folkrörelserna och intresseorganisationer. Näringslivet eller den ekonomiska eliten med 50 positioner är vår tredje huvudgrupp.

Genomsnittsinkomst och inkomsttak

I våra beräkningar använder vi genomsnittsinkomsten, det vill säga den sammanlagda inkomsten för positionerna i gruppen delat med antalet positioner. Vi får då en bild av inkomstläget för gruppen som helhet. Nackdelen med denna metod är att enskilda positioner kan få ett mycket stort genomslag. Det gäller särskilt när beräkningarna, som i vårt fall, bygger på ett litet urval.

Ändrat urval

På grund av sammanslagningar mellan fackförbund och mellan arbetstagarorganisationer har antalet positioner inom gruppen arbetsmarknadens parter minskat. Tre positioner har försvunnit när Industriförbundet gick ihop med Svenskt Näringsliv, när Sveriges kommuner och landsting bildades samt Unionen bildades 2008 av SIF och HTF.

Vissa positioner som inte fanns 1950 har lagts till efter hand. Det gäller bland annat gruppen media, där positionerna som chef och olika programchefer för SvT och TV 4 har tillkommit.

